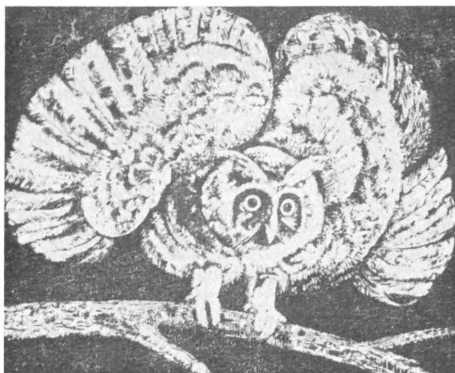

Két gyermekkönyvtári kiadvány

Az év elején két fontos, valóban hiánypótló kiadványt jelentetett meg a Könyvtártudományi és Módszertani Központ a Népművelési Propaganda Iroda gondozásában. Közülük **A gyermekkönyvtári munka** (1979. 207 l. — 29,50 Ft) tanulmánykötet, de sok területen a kézikönyv szerepét is betöltheti. Azzal a céllal készült, hogy „az adott kérdések többféle megoldása közül a gyakorlatban leginkább bevált, legjobbnak tartott módszereket ismertesse” — olvassuk a bevezetőben. Hogy ez valóban sikerült, az elsősorban a szerencsésen megválasztott szerzőgárdának köszönhető. Valamennyien jónévű szakemberek, többségük évtizedes gyermekkönyvtári tapasztalattal rendelkezik. A tizenhárom szerző 17 téma köré csoportosította mondani valóját. A kötet szerkezete — amely világos és áttekinthető — *Károlyi Agnes* dicséri. A könyv négy nagy fejezetben tekinti át a legfontosabb gyermekkönyvtári területeket, ismereteket és a róluk írt tanulmányokat. A *Kitekintés és visszazpillantás* című fejezetben *Károlyi Agnes* a szakirodalom alapján elemzi a gyermekkönyvtárügy külföldi tapasztalatait, *Kovács Mária* pedig a hazai gyermekkönyvtárak történetét foglalja össze a felszabadulástól napjainkig. Mindkét írás rövid és tömör, tanulságokat kiemelő, összegező. Egyben meghatározza a feladatokat, a fejlődés irányát is. A *Szervezet, kapcsolatok, könyvtárosképzés* témakörből három tanulmányt olvashatunk. *Kovács Mária* a gyermekkönyvtárak helyét keresi a könyvtári ellátás rendszerében. Összegezi a hazai gyakorlatot, foglalkozik a gyermekek ellátásának kettős csatornájával, felvázolja a szervezetben és működésben elképzelhető kapcsolatokat. Szegényes azonban az

együttműködés formáinak, módszereinek bemutatása, hiányzik belőle az a sokféle, színes törekvés, ami épp napjainkban jellemzi e területet. Nem az ő igazi területe, és logikailag is kilóg gondolatmenetéből az iskolákkal, óvodákkal, úttörőmozgalommal való kapcsolat fejtegetése. *Bánhegyi Gyuláné* témája ez, aki a PR- (public relations), azaz közönségkapcsolatokat próbálja megfogalmazni a gyermekkönyvtárak vonatkozásában. Kevés sikerrel. Mintha a gyermekkönyvtárosok nem ismernék a fogalmat, a kérdés általános, elvont magyarázatával vesződik, s adós marad a gyermekkönyvtárak igen kiterjedt kapcsolatainak rendszerezésével. Amiket említ, azokat is csak általánosságban és futólag érinti. *Katsányi Sándor* a gyermekkönyvtári munkához szükséges szakismereteket összegezi, a gyermekkönyvtárosok szakmai képzettségéről ad áttekintést, és a képzés, illetve továbbképzés mai lehetőségeit mutatja be. Nem tőle, hanem a kiadványtól kérhető számon, miért csak ennyi helyet és figyelmet kapott a gyermekkönyvtáros személye, holott meghatározó szerepe van a gyermekkönyvtári munkában.

A kötet harmadik — terjedelemben is uralkodó — fejezete a *Könyvtártechnológia*. A gyűjteményalakítás és állománygyarapítás kérdéseiben *Benkő Attiláné*, az állományfeldolgozásában és feltárárásában *Pápayné Kemenczey Judit* nyújt megbízható támpontot, kiváló arányérzékkel, kiérlelt véleménnyel. Jó lett volna azonban éreztetni, hogy a szabadpolcos állomány raktári rendjéről korántsem ennyire egységes a gyermekkönyvtárosok véleménye, s hogy egyebek között emiatt sem oldható meg évek óta központilag a gyermekkönyvek témájának jelzése a könyvön, illetve a katalóguscédulákon! A gyermekkönyvtári adminisztrációról és a könyvvédelemről *Sárány Lukátsy Sarolta*, a folyóiratok és hangosképes eszközök gyermekkönyvtári helyéről *Mónus Ferencné* írt két-két tanulmányt. Sokéves gyakorlatuk alapján könnyen átfogják ezt a nagy területet is, rengeteg tapasztalatuk, módszerük tanulságos. Érdekes és elgondolkoztató, amit *Mónusné* a folyóiratok szerepéről ír a gyermekek olvasóvá nevelésében, s ahogy az érdeklődés motívumait elemzi. Praktikus beszerzési, nyilvántartási, feltárási tanácsai mellé kíváncznék egy mintajegyzék is, amely valóban színes, sokoldalú választékot mutatna be, s népszerűsíthetné a szomszédos országok

magyar nyelvű gyermeklapjait is. A hangos-képes eszközökkel kapcsolatos gyermekkönyvtári álláspontokat elsőként összegezi; a gyűjteményalakításban, a feldolgozásban, a „használatában” kevés hazai gyakorlatra támaszkodhat, emiatt — úgy tűnik — néha elvéri az arányokat is. *Sallai István* mindössze tizenkét oldalon foglalta össze azt a rengeteg tudnivalót, ami a gyermekkönyvtárak építéséhez, berendezéséhez szükséges. Írása egyszerre elméleti és gyakorlati, a mai lehetőségekre alapozó, de távlatokat is nyitó. Ismét bizonyosságát adta annak, hogy szemléletben, világos fogalmazásban mindannyiunknál korszerűbb és fiatalabb volt utolsó lélegzetvételéig.

A kötet negyedik egysége a *Pedagógia és lélektan a gyermekkönyvtári munkában* címet viseli. Itt már kiütköznek a tanulmánykötet aránytalanságai: ez a rész az egész terjedelemnek alig negyedét (24 százalékát) teszi ki, holott a gyermekkönyvtári munka legfontosabb területével foglalkozik. *Vargha Balázs* a gyermekkönyvtárak pedagógiai programját fogalmazza meg elegánsan, biztos kézzel beillesztve azt más pedagógiai tényezők sorába, a megfelelő helyre. *Nagy Attila* a gyermekek és az olvasás kapcsolatát elemzi lélektani megközelítésből. Gyermekkönyvtári munkánk legfontosabb alapköveit rakja le, s a kötet legújabb, legérdekesebb megállapításait neki köszönhetjük. Elismerésre méltóan rendezett, világos okfejtésében a lélektan általános megállapításait, törvényeit alkalmazza a saját gyermekkönyvtári viszonyokra. A gyermekkönyvtár tartalmi munkáját két tanulmány (*Sáráné Lukácsy Sarolta: Olvasószolgálat és Juhász Andrásné: Órák az iskolai könyvtárban*) képviselik. Írásaik saját tapasztalataikat rögzítik, inkább a megfigyelés, mint az általánosítás szintjén. Helyes szerkesztői elképzelés volt, hogy az iskolai órák tapasztalatait könyvtáros-tanár írja meg, ezzel is hangsúlyozván, hogy ez elsősorban iskolai feladat. Juhászné érdekes, sok előrevivő gondolatot tartalmazó írása azonban csak egyetlen város tapasztalatait összegezi, az országos gyakorlat, tapasztalat sokszínűbb, gazdagabb ennél.

Nem esett szó a kötetben sok mindenről, ami pedig ma már egy átlagos gyermekkönyvtár napi munkájához is hozzátartozik (óvodások, hátrányos helyzetűek és kiemelkedő képességűek, a könyvtárhatalmas szokatlan törekvései, a sokféle csoportos foglalkozás, a könyvtárak köré csoportosuló gyermekközösségek, a szépirodalmi érdeklődés, az ízlés alakítása stb.). Magyarázza talán ezek hiányát, hogy a könyv 10 (!) éve készül, s korábban talán még nem volt olyan kiáltó e témák hiánya. Ma azonban sürgősen

megírásra várnak a leendő kézikönyv számára. Örvendetes viszont, hogy az olvasótáborokról, mint a gyermekkönyvtári munka egyik sajátos, összetett és alapos ismereteket igénylő területéről már olvashatunk *Kamarás István* tollából.

Összegezve: a kötet nagy segítséget nyújthat minden könyvtárosnak, aki gyermekekkel vagy gyermekszolgálat szervezésével foglalkozik. A szerzők és a szerkesztő érdeme, hogy a 17 tanulmány egységes szemléletet sugall, hogy nem kerültek ellentmondásba egymással, és ritka az átfedés közöttük. Önmagában is érdekes a tanulmányok végén levő jegyzetanyag, amelyet katalóguscédulákra kiírva a gyermekkönyvtári téma bibliográfiájaként is felhasználhatunk.

Benkő Attiláné több éves munkával készítette el a *Mintakatalógus a közös iskolai és gyermekkönyvtárak számára* című összeállítást (1978. 247 l. — 35 Ft), amely az elmúlt tizenöt év legfontosabb ismeretterjesztő, illetve gyermekirodalmát dolgozza fel, mintegy 2500 címet ír le. A kötetet az állományépítés és az állományelemzés segédeszközének szánja a szerző, aki évek óta foglalkozik a gyermekkönyvtárak gyűjtőkörével és állománygyarapításával. Ez a mostani mintakatalógus az 1977-ben megjelent *Javaslat a közös iskolai és gyermekkönyvtárak gyűjtőkörére* című kiadvány szerves folytatása, kiegészítése. A két kiadvány egységet alkot, és együtt értelmezhető helyesen. *Benkő Attiláné* modellt próbál adni, de figyelmeztet arra is, hogyan kell a mintát alkotóan alkalmazni, saját gyakorlatunkhoz igazítani. Kiadványai abban is sokat segítenek, hogy az iskolai és a gyermekkönyvtárak többet tudjanak egymásról, és megoszthassák feladataikat. Egymás mellett közli mindkét típusnak szánt javaslatait, s ezeket együtt is, külön-külön is hasznosíthatják a könyvtárak. A kötet könnyen kezelhető: a szakirodalmat a főbb szakok rendjében, a szépirodalmat a szerzők betűrendjében sorakoztatja föl. Az eligazodást egyesített szerzői és címmutató könnyíti meg. Hiányzik azonban a minősítő jelek magyarázata a könyv elejéről — ezeket nagyjából az *Új Könyvekkel* összhangban használja, de nem mindig az előző kiadványéval azonos értelemben.

Az ismertetett két kiadvány külön érdeme az egyszerű, ízléses kivitel, a szöveg jó olvashatósága. Az sehonnan sem derül ki, milyen példányszámban jelentek meg, de remélhetően minden érdeklődő hozzájuk juthat. Hiszen ott a helyük valamennyi iskolai és közművelődési könyvtáros polcán. S nemcsak a polcon, hanem szemléletünkben, napi gyakorlatunkban, munkánkban is.

Balogh Ferencné